

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1979/15

Karar Sayısı:1979/32

Karar Günü:28/6/1979

Resmi Gazete tarih/sayı:9.7.1979/16691

İtiraz Yoluna Başvuran : Bornova 1. Asliye Hukuk Mahkemesi.

İtirazın Konusu: 26/2/1975 günlü, 1849 sayılı "Vakıflar Genel Müdürlüğü 1975 Mali Yılı Bütçe Kanunu"nun 8. maddesi ile 26/2/1977 günlü, 2035 sayılı "Vakıflar Genel Müdürlüğü 1977 Yılı Bütçe Kanunu"nun 6. maddesi hükmünün Anayasa'nın 64., 92., 93., 94. ve 126. maddelerine aykırılıkları nedeniyle iptalleri istemidir.

I - OLAY :

Davacı vekili, itirazda bulunan mahkemeye verdiği dava dilekçesinde; müvekkilesinin, Bornova Asliye Hukuk Hâkimliğinin 1954/36 Esas, 1955/48 Karar sayılı ve 15/3/1955 günlü kesinleşmiş ilamı ile Ayşegül Pembe Vakfından han, dükkan, bahçe ve vakıf paranın intifa haklarının sahibi olduğunu; 1974-1975 ve 1977 yıllarına ait 250.000 TL. gelirin Vakıflar Kanununun 39/2. maddesine ve vakfiye hükümlerine göre müvekkilesine Ödenmesi gerektiğini; galle fazlası intifa hakkının anılan yasa kuralına ve vakfiyeye göre Ödenmesini Önleyip, vakıf nizamnamesine ek 1937 ve 1939 tarihli tüzüklere göre ödemede bulunulması zorunluluğunu getiren Vakıflar Genel Müdürlüğü 1975 Yılı Bütçe Yasasının 8., 1977 Yılı Bütçe Yasasının 6. maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduklarını ileri sürmüştür.

Davalı idare, ileri sürülen Anayasa'ya aykırılık itirazı hakkında herhangi bir görüş belirtmemiştir.

İtirazda bulunan Mahkeme, davacının Anayasa'ya aykırılık itirazını ciddi bulmuş ve Anayasa'nın 151. ve 44 sayılı Yasanın 27. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

III - İPTALİ İSTENEN YASA MADDELERİ :

1 - 26/2/1975 günlü, 1849 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü 1975 yılı Bütçe Kanununun 8. maddesi şöyledir :

"Madde 8 - Mazbut vakıflarda ilgililerin intifa hakları, Vakıflar Nizamnamesine ek 23/12/1937 ve 13/10/1939 tarihli nizamnamelere göre ödenir."

2 - 26/2/1977 günlü, 2035 sayılı, Vakıflar Genel Müdürlüğü 1977 yılı Bütçe Kanununun 6. maddesi şöyledir:

"Madde 6 - Mazbut vakıflarda ilgililerin intifa hakları, Vakıflar Nizamnamesine ek 23/12/1937 ve 13/10/1939 tarihli nizamnamelere göre ödenir."

IV - İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi içtüzüğünün 15. maddesi uyarınca 15/5/1979 gününde Şevket Müftügil, Lütfi Ömerbaş, Ahmet Erdoğan, Osman Tokcan, Rüştü Aral, Muammer Yazar, Adil Esmer, Nihat O. Akçakayalıoğlu, Nahit Saçlıoğlu, Hüseyin Kararmüstantikoğlu, Kenan

Terzioğlu, Necdet Darıcıoğlu, İhsan Tanyıldız, Bülent Olcay ve Yekta Güngör Özden'in katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında; dosyanın eksikliği bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V - ÖZÜN İNCELENMESİ :

İşin esasına ilişkin rapor, Bornova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvurma kararı ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı öne sürülen yasa kuralı, ilgili yasa ve dayanan Anayasa kuralları, bunlara ilişkin gerekçeler ve öbür yasama belgeleri, konu ile ilişkisi bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Anayasa'nın 126. maddesinin son fıkrasının son tümcesi, bütçe yasasına bütçe ile ilgili olanlar dışında hüküm konulmasını yasaklamaktadır. Bütçe yasasına konulabilecek hükümleri sınırlayan bu kuralın Anayasa'da yerleş nedeni, bütçe yasası ile başka yasaların hazırlanış biçimleri ve nitelikleri yönünden farklarını belirleyen Anayasa'nın 64., 92., 93., ve 94. maddelerinin incelenmesinden açıkça ortaya çıkmaktadır.

Gerçekten, Anayasa'nın 64. maddesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri belirtilirken, "kanun koyma" yetkisi yanında, ayrıca "Devletin bütçe kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek" yetkisinden de söz edilmesi, iki çeşit yasanın Anayasa koyucu tarafından birbirinden ayrı olarak ele alındığını ortaya koyduğu gibi, yasaların görüşülmesi ve kabulü konusunu düzenleyen 92. madde yanında, bütçe yasasının görüşülmesi ve kabulünü ayrı bir yönetime bağlayan 94. maddenin getirilmiş olması ve 93. maddede, Cumhurbaşkanı'nın yasaları bir kez daha görüşülmeleri için Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderme yetkisinin kapsamına bütçe yasalarının alınmamış bulunması da iki çeşit yasa arasındaki ayrımı kesinlikle belirlemektedir.

Bu Anayasal durum karşısında, itiraz konusu hükmün bütçe yasasında yer alabilmesi, "bütçe ile ilgili olması" koşuluna bağlıdır. Halbuki Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği gibi, bir hükmün Anayasa'nın 126. maddesindeki anlamda "bütçe ile ilgili" sayılabilmesi, yalnızca bütçenin uygulanması ile ilgili, uygulamayı kolaylaştırıcı, tamamlayıcı ya da açıklayıcı nitelikte bulunmasına bağlı olup itiraz konusu hükmün bu niteliği taşımadığı ve ancak bütçe yasası dışında bir yasal düzenlemeye konu olabileceği açıkça ortadadır.

Nitekim daha önceki bir itiraz nedeniyle, 1805 sayılı, "1974 yılı Vakıflar Genel Müdürlüğü Bütçe Kanunu"nun 8. maddesinde yer alan aynı nitelikteki bir hüküm Anayasa Mahkemesinin 2/11/1978 günlü, Esas: 1978/38, Karar: 1978/49 sayılı kararı ile ve yukarıda özetlenen gerekçeye dayanılarak iptal edilmiştir (21 Şubat 1979 günlü, 16548 sayılı Resmî Gazete).

Böyle olunca, 26/2/1975 günlü, 1849 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü 1975 Mali Yılı Bütçe Yasasının 8. maddesi ile aynı Genel Müdürlüğün 26/2/1977 günlü, 2035 sayılı, 1977 Mali Yılı Bütçe Kanununun 6. maddesinin aynı gerekçe ile ve Anayasa'nın 64., 92., 93., 94., ve 126. maddelerine aykırılıkları nedeniyle iptaline karar verilmelidir.

SONUÇ:

26/2/1975 günlü, 1849 sayılı "Vakıflar Genel Müdürlüğü 1975 yılı Bütçe Kanunu"nun 8. maddesi hükmü ile 26/2/1977 günlü, 2035 sayılı "Vakıflar Genel Müdürlüğü 1977 Yılı Bütçe Kanunu"nun 6. maddesi hükmünün Anayasa'nın 64., 92., 93., 94. ve 126. maddelerine aykırı olduklarına ve iptallerine,

28/6/1979 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Esas Sayısı:1979/15

Karar Sayısı:1979/32

Başkan
Şevket Müftügil

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet Erdoğdu

Üye
Osman Tokcan

Üye
Rüştü Aral

Üye
Muammer Yazar

Üye
Nihat O. Akçakayalıoğlu

Üye
Nahit Saçlıoğlu

Üye
Hüseyin Karamüstantikoğlu

Üye
Kenan Terzioğlu

Üye
Necdet Darıcıoğlu

Üye
İhsan N. Tanyıldız

Üye
Bülent Olçay

Üye
Yılmaz Aliefendioğlu

Üye
Yekta Güngör Özden